Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA NILSA VĀLA [*NILS WAHL*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2014. gada 20. martā [1]

Lieta C-255/13

I
pret
Health Service Executive

(High Court (Īrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšana — Regulas (EK) Nr. 883/2004 19. un 20. pants — Jēdzieni "uzturēšanās" un "dzīvesvieta" — Regulas (EK) Nr. 987/2009 11. pants — Vienā dalībvalstī dzīvojošs pilsonis, kuram atvaļinājuma laikā otrajā dalībvalstī rodas smags veselības stāvoklis — Vairāk nekā 11 gadus ilga uzturēšanās otrajā dalībvalstī šī stāvokļa dēļ un pieejamas ārstēšanas neesamības dēļ pirmajā dalībvalstī

1. Veselības problēmas var rasties pēkšņi atvaļinājuma laikā citā dalībvalstī. Tādos gadījumos ES sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšana, kas sākotnēji tika īstenota ar Regulu (EEK) Nr. 1408/71 [2] un tagad ar Regulu (EK) Nr. 883/2004 [3], ļauj saņemt ārstēšanu uzturēšanās dalībvalstī un tās izmaksas ir jāatlīdzina dzīvesvietas dalībvalstij. Tomēr, ja ārstēšana ārzemēs norisinās ļoti ilgu laiku, vai uzturēšanās dalībvalstij ir tiesības vienpusēji pārtraukt izmaksu segšanu šī ilguma dēļ? Citiem vārdiem, vai šajās regulās piešķirto tiesību izmantošana galu galā var izraisīt to zaudēšanu?

2. *I* atvaļinājuma brauciens ar savu partneri prom no viņa mājām Īrijā izvērtās, kā to varu raksturot, neveiksmīgs. Dažādu iemeslu dēļ tagad viņš dzīvo vietā, kurā saslima, – Vācijā, lai tur saņemtu ārstēšanu. Dažos aspektos viņš ir sava veida "medicīnas bēglis". Taču pēc tam, kad viņš bija palicis Vācijā vairāk nekā 11 gadus, *Irish Health Service Executive* (Īrijas Medicīniskās aprūpes administrācija, turpmāk tekstā – "*HSE*") un Īrijas valdība apgalvo, ka vairs nav iespējams *I* uzskatīt par Īrijas iedzīvotāju. Tāpēc *HSE* paziņoja, ka pārtrauks segt *I* ārstēšanās izmaksas, un šis lēmums bija pamats tiesvedības uzsākšanai iesniedzējtiesā.

1 — Oriģinālvaloda – angļu.

2 — Padomes 1971. gada 14. jūnija Regula par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā (OV L 149, 2. lpp.; Īpašais izdevums latviešu valodā: 5. nod., 1. sēj., 35. lpp.), ar grozījumiem.

3 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regula (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV L 166, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra Regulu (EK) Nr. 988/2009 (OV L 284, 43. lpp.), Komisijas 2010. gada 9. decembra Regulu (ES) Nr. 1244/2010 (OV L 338, 35. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 22. maija Regulu (ES) Nr. 465/2012 (OV L 149, 4. lpp.).

I – Atbilstošās tiesību normas

A – *Regula Nr. 883/2004*

3. Regulas Nr. 883/2004 19. un 20. pants būtībā aizstāja Regulas Nr. 1408/71 22. pantu [4].

4. 19. pantā (“Uzturēšanās ārpus kompetentās dalībvalsts”) ir paredzēts:

“1. Ja 2. punktā nav noteikts citādi, apdrošinātai personai un viņas ģimenes locekļiem, kas uzturas dalībvalstī, kura nav kompetentā dalībvalsts, ir tiesības uz tādiem pabalstiem natūrā, kas viņu uzturēšanās laikā ir vajadzīgi medicīnisku iemeslu dēļ, ņemot vērā pabalstu veidu un paredzamo uzturēšanās ilgumu. Šos pabalstus kompetentās iestādes vārdā nodrošina uzturēšanās vietas iestāde saskaņā ar to tiesību aktu noteikumiem, ko tā piemēro, tā, it kā attiecīgās personas būtu apdrošinātās saskaņā ar minētajiem tiesību aktiem.”

5. 20. panta (“Ceļojums ar nolūku saņemt pabalstus natūrā – Atļauja saņemt piemērotu ārstēšanu ārpus dzīvesvietas dalībvalsts”) redakcija ir šāda:

“1. Ja šajā regulā nav noteikts citādi, apdrošināta persona, kas veic ceļojumu uz citu dalībvalsti, lai uzturēšanās laikā saņemtu pabalstus natūrā, lūdz kompetentās iestādes atļauju.

2. Apdrošināta persona, kurai kompetentā iestāde ir atļāvusi doties uz citu dalībvalsti ar nolūku saņemt savam stāvoklim atbilstošu ārstēšanu, saņem pabalstus natūrā, kurus kompetentās iestādes uzdevumā nodrošina uzturēšanas vietas iestāde, saskaņā ar to tiesību aktu noteikumiem, ko tā piemēro, tā, it kā persona būtu apdrošināta saskaņā ar minētajiem tiesību aktiem. Atļauju piešķir, ja attiecīgā ārstēšana ietilpst pabalstos, ko paredz tiesību akti dalībvalstī, kurā dzīvo attiecīgā persona un kurā viņai nevar nodrošināt šādu ārstēšanu termiņā, kas ir medicīniski pamatots, ņemot vērā viņas tābrīža veselības stāvokli un slimības iespējamo gaitu.

[..]”

B – *Regula Nr. 987/2009*

6. Regulas (EK) Nr. 987/2009 [5] (“Dzīvesvietas noteikšanas elementi”) 11. pantā ir paredzēts:

“1. Gadījumos, kad divu vai vairāku dalībvalstu iestāžu starpā nav vienošanās par tādas personas, uz kuru attiecas [Regula Nr. 883/2004], dzīvesvietas noteikšanu, šīs iestādes kopīgi izveido attiecīgās personas interešu centru, balstoties uz attiecīgu vispārēju tādas pieejamās informācijas izvērtējumu, kas vajadzības gadījumā var ietvert:

a) uzturēšanās ilgumu un nepārtrauktību attiecīgo dalībvalstu teritorijā;

b) personas situāciju, tostarp:

   i) jebkuras veiktās darbības būtību un specifiskās īpašības, jo īpaši vietu, kur šādu darbību parasti veic, darbības stabilitāti un jebkura darba līguma ilgumu;

   ii) ģimenes stāvokli un ģimenes saites;

4 — Ar Regulas Nr. 883/2004 90. panta 1. punktu Regula Nr. 1408/71 tika atcelta no Regulas Nr. 883/2004 piemērošanas dienas (2010. gada 1. maijs).

5 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra Regula, ar ko nosaka īstenošanas kārtību Regulai (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV L 284, 1. lpp.).

iii) nealgotu darbību veikšanu;

iv) studentiem – viņu ienākumu avotu;

v) mājokļa situāciju, jo īpaši to, cik tas ir pastāvīgs;

vi) dalībvalsti, kurā personu uzskata par dzīvojošu nodokļu piemērošanai.

2. Ja vairāku to kritēriju apsvēršana, kas balstīti uz attiecīgiem 1. punktā izklāstītajiem faktiem, nerada vienošanos attiecīgo iestāžu starpā, tad izšķiroši faktori personas faktiskās dzīvesvietas noteikšanā ir minētās personas nodoms, kā tas redzams no šādiem faktiem un apstākļiem, jo īpaši iemesli, kas lika šai personai pārcelties."

II – Fakti, tiesvedība un prejudiciālais jautājums

7. *I* ir Īrijas pilsonis. Viņš ir strādājis gan Īrijā, gan Apvienotajā Karalistē. 2002. gada vasarā 45 gadu vecumā ar savu partneri *B*, Rumānijas pilsoni, viņš bija atvaļinājumā ārzemēs.

8. Atvaļinājuma laikā *I* kā neatliekams pacients tika uzņemts *Universitätsklinikum Düsseldorf* (turpmāk tekstā – "*Uni Klinik*") (Vācija). Sākotnējā *I* diagnoze bija tetāns (stingumkrampji), bet vēlāk atklājās, ka viņš bija cietis no reta, abpusēja infarkta smadzeņu stumbrā. Šķiet, ka grūtības noteikt diagnozi kopā ar infarkta sekām lika viņam ciest no smagas visu četru ekstremitāšu paralīzes un kustību funkcijas zuduma. Drīz pēc 2003. gada maija tika atklāts, ka *I* ir ģenētiska mutācija, kas ietekmē viņa asins sastāvu, tādēļ ir nepieciešama pastāvīga novērošana un ārstēšana. Turklāt, kopš ir sākusies tiesvedība *High Court* [Augstākajā Tiesā], viņam ir ticis diagnosticēts vēzis, attiecībā uz kuru viņš arī saņem ārstēšanu [6].

9. Tādējādi kopš 2002. gada augusta *I* ir bijis smagi slims un viņam ir bijusi nepieciešama pastāvīga ārstēšana un uzmanību no *Uni Klinik* piesaistīto konsultantu puses. Šobrīd viņš ir pilnībā piesaistīts ratiņkrēslam un savas rokas un plaukstas var izmantot tikai ļoti nedaudz. Kopš viņa izrakstīšanas no slimnīcas 2003. gadā viņš ir dzīvojis kopā ar *B*, kas rūpējās par viņu. Viņi dzīvo ratiņkrēsla izmantošanai piemērotā īrētā dzīvoklī Diseldorfā.

10. *I* saņem Īrijas invaliditātes pabalstu [7] un mazu Apvienotās Karalistes arodpensiju. Viņš nesaņem nekādus Vācijas pabalstus. *I* apgalvo, ka viņš ir spiests dzīvot Vācijā – dalībvalstī, ar kuru viņam ir tikai neliela saistība, – sava veselības stāvokļa dēļ un savas vajadzības pastāvīgi ārstēties dēļ, taču viņš vēlas atgriezties Īrijā. Konkrētāk, *I* apgalvo, ka viņam nav bankas konta Vācijā un viņam tur nepieder īpašums, turpretim viņam ir bankas konts Īrijā un viņš pastāvīgi sazinās ar saviem diviem bērniem Īrijā (dzimuši attiecīgi 1991. un 1994. gadā). Vācu valodā viņš nerunā un nav mēģinājis integrēties Vācijas sabiedrībā.

11. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka *I* pirms saslimšanas ir nedaudz strādājis. Vairākkārt laikposmā starp 2004. un 2007. gadu viņš ar *B* palīdzību nolasīja lekcijas par atlīdzību Diseldorfas universitātē. Vācijas sociālā nodrošinājuma sistēmā šos ienākumus kā *I* nopelnīto deklarēja *B*, jo viņa bija reģistrēta šajā sistēmā. Turklāt viņa samierinājās ar atlaišanu no darba 2004. gadā, lai pilnu laiku rūpētos par *I*. Viņa saņem Vācijas bezdarbnieka pabalstus. Kā ir norādījusi *High Court*, *B* tika atteikts kopšanas pabalstam līdzvērtīgs pabalsts Vācijā ar pamatojumu, ka *I* ir Īrijas pilsonis un ka Īrijas apdrošināšanas sistēmā šāds pabalsts nav paredzēts.

6 — Lai būtu aplūkoti visi aspekti, vēl ir jānorāda, ka 1998. gada martā *I* pārcieta infarktu.

7 — Kā norādīja Komisija, saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 70. panta 4. punktu šo pabalstu, kas ir minēts šīs regulas X pielikumā, sniedz tikai dalībvalstī, kurā dzīvo attiecīgā persona, saskaņā ar tās tiesību aktiem un par dzīvesvietas iestādes līdzekļiem.

12. Kopš saslimšanas *I* tikai retos gadījumos ir devies uz ārvalstīm. 2004. gadā viņš devās uz Lisabonu (Portugāle) nolasīt lekciju, un retu reizi ir ceļojis uz Īriju, pēdējo reizi 2009. gadā. Tomēr, ņemot vērā viņa stāvokli, *High Court* apgalvo, ka lietas dalībnieku vidū nav strīda, ka *I* ir gandrīz neiespējami ceļot, katrā ziņā ar aviosabiedrībām, kas veic regulāros reisus.

13. *I* ārstēšanās izdevumi Vācijā sākotnēji tika segti, pamatojoties uz Īrijas izsniegto E 111 veidlapu [8]. Uz šo veidlapu attiecas Regulas Nr. 883/2004 19. pants, kurā noteikts, ka apdrošinātai personai, kas uzturas dalībvalstī, kura nav kompetentā dalībvalsts, ir tiesības uz tādiem pabalstiem natūrā, kas uzturēšanās laikā ir vajadzīgi medicīnisku iemeslu dēļ, ņemot vērā pabalstu veidu un paredzamo uzturēšanās ilgumu.

14. 2003. gada martā *HSE* mainīja *I* statusu, izsniedzot viņam, sākot no minētā datuma, E 112 veidlapu, kas kopš tā brīža ir tikusi atjaunota kādas 20 reizes vai vairāk. Šī veidlapa atbilst Regulas Nr. 883/2004 20. pantam, kurā ir aplūkota situācija, kad kompetentā iestāde apdrošinātajai personai ir atļāvusi doties uz citu dalībvalsti, lai saņemtu savam stāvoklim atbilstošu ārstēšanu.

15. 2011. gada 25. novembrī *HSE* atteicās atjaunot *I* izsniegto E 112 veidlapu, uzskatīdama, ka ES sociālo nodrošinājuma tiesību aktu izpratnē *I* dzīvoja Vācijā. *I* cēla prasību *High Court*, lūdzot pieņemt rīkojumu, kas liktu *HSE* turpināt viņam izdot E 112 veidlapu.

16. Tā kā *High Court* bija šaubas par Regulas Nr. 883/2004 19. panta 1. punkta un 20. panta 1. un 2. punkta interpretāciju, tā nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai vienas dalībvalsts ("pirmā dalībvalsts") apdrošināts pilsonis, kas ir smagi slims vienpadsmit gadus, smaga veselības stāvokļa dēļ, kas pirmo reizi parādījās, šai personai dzīvojot pirmajā dalībvalstī, bet atrodoties atvaļinājumā citā dalībvalstī ("otrā dalībvalsts"), ir uzskatāms par tādu, kas "uzturas" otrajā dalībvalstī šajā laikposmā vai nu Regulas Nr. 883/2004 19. panta 1. punkta, vai arī pakārtoti 20. panta 1. un 2. punkta mērķiem, situācijā, kad attiecīgā persona sava akūtā slimības stāvokļa un medicīniskās aprūpes speciālistu piemērotā tuvuma dēļ faktiski ir spiesta šajā laikposmā fiziski palikt šajā dalībvalstī?"

17. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu *High Court* lūdza Tiesu piemērot Tiesas Reglamenta 105. panta 1. punktā paredzēto paātrināto tiesvedību. Tiesas priekšsēdētājs pēc tiesneša referenta priekšlikuma un pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas noraidīja šo pieteikumu ar 2013. gada 18. jūlija rīkojumu.

18. Rakstveida apsvērumus iesniedza *I*, *HSE*, Īrijas, Grieķijas un Nīderlandes valdības un Komisija. 2014. gada 29. janvāra tiesas sēdē savus mutvārdu apsvērumus sniedza *I*, *HSE*, Īrijas valdība un Komisija.

III – Vērtējums

A – *Vispārīgi apsvērumi*

19. Uz brīdi ignorējot šīs lietas traģiskos faktus, nenoliedzami rodas interesants un svarīgs jautājums.

20. Nav strīda par to, ka pirms atpūtas ceļojuma uz Vāciju *I* bija Īrijas iedzīvotājs. Tāpēc *High Court* ar uzdoto jautājumu būtībā vēlas noskaidrot, vai, ņemot vērā šīs lietas apstākļus, vairs nevar būt runas par to, ka *I* tikai "uzturas" Vācijā Regulas Nr. 883/2004 1. panta k) punkta, 19. un 20. panta izpratnē.

8 — No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, šķiet, izriet, ka *I* pirms došanās atvaļinājumā 2002. gada vasarā tomēr nebija saņēmis šādu veidlapu.

21. Esmu ņēmis vērā, ka Īrijas valdība pēc tam, kad tika aicināta paust nostāju par tiesas sēdes nepieciešamību, atbildēja, ka tā vēlas, lai Tiesa pievērš uzmanību drīzāk "uzturēšanās", nevis "dzīvesvietas" jēdzienam, kas, kā jāatzīst, neparādās uzdotā jautājuma tekstā. Taču, kā izklāstīšu turpinājumā, šie jēdzieni ir cieši saistīti. Manuprāt, šķiet neiespējami izvairīties no "dzīvesvietas" jēdziena, interpretējot jēdzienu "uzturēšanās", kas minēts Regulas Nr. 883/2004 19. un 20. pantā.

22. Raugoties plašākā mērogā, šī lieta rada jautājumu, kas ir potenciāli sarežģīts no politiskā un ekonomiskā skatpunkta, proti, vai dalībvalsts var "eksportēt" uz citām dalībvalstīm tās iedzīvotāju ārstēšanās izdevumus. Tādējādi Grieķijas valdība apgalvo, ka Īrijas iestādes nevar atsaukties uz Regulas Nr. 987/2009 11. pantu vienpusēji. Šis aspekts kļūst īpaši svarīgs tad, ja tāda ārstēšana pārsniedz parastās izmaksas, kas saistītas ar līdzīgu ārstēšanu dzīvesvietas valstī. No citas puses, stāsts par *I* ir tik neparasts, ka to acīmredzami nevar aplūkot kā parastu gadījumu.

23. Šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, šķiet, ka noteiktus aspektus iesniedzējtiesa ir skaidri konstatējusi formulējumos, kas veido jautājuma struktūru. Patiešām, *High Court* šīs lietas īpašos apstākļus apraksta kā situāciju, "kad attiecīgā persona sava akūtā slimības stāvokļa un medicīniskās aprūpes speciālistu piemērotā tuvuma dēļ faktiski ir spiesta šajā laikposmā fiziski palikt šajā dalībvalstī".

24. Turklāt, ņemot vērā faktu, ka *I* nav spējīgs ceļot (katrā ziņā ar aviosabiedrībām, kas veic regulāros reisus), *High Court* lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu apgalvo, ka netiek pieļauts, ka *I* varētu vai viņam vajadzētu šobrīd atgriezties Īrijā, lai sākotnējās atļaujas ārstniecībai ārvalstīs saņemšanai veiktu medicīnisku ekspertīzi.

25. Jebkurā gadījumā nav pilnīgi skaidrs, vai *I* ir faktiski iespējams saņemt līdzīgu ārstēšanu Īrijā. *I* apgalvo, ka šāda ārstēšana nav pieejama (vai vismaz, ka *HSE* nevarēja viņam piedāvāt šādu ārstēšanu, vienlaikus izpildot tādas viņa speciālās aprūpes prasības kā vajadzību pēc piemērota mājokļa). Savukārt *HSE* savos rakstveida apsvērumos drīzāk apgalvo paradoksālo, ka *I* ārstēšanas izmaksas Vācijā ir ievērojami zemākas par ārstēšanas izmaksām, kādas viņam būtu Īrijā, ja viņš turp atgrieztos[9]. Katrā ziņā šis ir faktu jautājums, kas attiecīgi ir jāizšķir valsts tiesai.

26. Turpinājumā vispirms pievērsīšos jēdzienam "dzīvesvieta", jēdzienam, par kuru Tiesa jau ir lēmusi vairākkārt. Tad veikšu jēdziena "uzturēšanās" analīzi, ņemot vērā lietas apstākļus un lietas dalībnieku, kas iesnieguši apsvērumus Tiesā, izvirzītos argumentus.

27. Visbeidzot attiecībā uz Regulas Nr. 883/2004 piemērojamību *rationae temporis* ir nepieciešami šādi precizējumi. Lai gan tad, kad pēkšņi saslima *I*, bija piemērojama Regula Nr. 1408/71, šī regula šobrīd ir aizstāta ar Regulu Nr. 883/2004. Taču, kā ir norādījusi Komisija, materiālā juridiskā situācija šajā jautājumā kopumā jaunajā regulā nav tikusi mainīta[10]. Jebkurā gadījumā apstrīdētais *HSE* lēmums, ar kuru ir atteikts segt turpmākās *I* ārstēšanas izmaksas, tika pieņemts 2011. gada 25. novembrī, tātad pēc Regulas Nr. 883/2004 spēkā stāšanās. Tāpēc balstīšu savu vērtējumu uz jaunāko regulu atbilstoši uzdotā jautājuma formulējumam.

B – *Jēdziens "dzīvesvieta" saskaņā ar Regulu Nr. 883/2004*

28. Saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 1. panta j) punktu "dzīvesvieta" ir vieta, kurā persona pastāvīgi dzīvo.

9 — Taču no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem arī izriet, ka *HSE* pārstāvju skatījumā šāda ārstēšana Īrijā ir pieejama (skat. tostarp 2011. gada 19. septembra elektronisko saraksti starp *HSE* un *I*). Tiesas sēdē tas tika apstiprināts.

10 — Skat. tomēr 46. punktu turpinājumā un 39. un 41. zemsvītras piezīmi.

29. Šī vienkāršā definīcija ir balstīta uz Tiesas judikatūru, kurā ir papildu norādes par šo jēdzienu. Patiešām, Tiesa jau no paša sākuma attiecībā uz darba ņēmējiem piemērojamo režīmu atbilstoši Regulai Nr. 1408/71 ir lēmusi, ka dzīvesvieta ir vieta, "kurā atrodas arī [darba ņēmēju] interešu parastais centrs", un "ikreiz, kad darba ņēmējam dalībvalstī ir pastāvīgs darbs, tiek pieņemts, ka tur viņš arī dzīvo, pat ja viņš ir atstājis savu ģimeni citā valstī"[11]. Šis pēdējais minētais pieņēmums tagad ir atspoguļots Regulas Nr. 883/2004 11. panta 3. punktā. Tādējādi dzīvesvieta ir pielīdzināta personas interešu centram.

30. Šī iemesla dēļ apdrošinātai personai nevar būt pastāvīgās dzīvesvietas divās vai vairākās dalībvalstīs vienlaikus[12].

31. Tiesa lietā *Swaddling* par būtisko kritēriju, nosakot personas interešu centru, ir lēmusi, ka "it īpaši jāņem vērā nodarbinātās personas ģimenes stāvoklis, iemesli, kuru dēļ tā ir pārvietojusies, uzturēšanās ilgums un nepārtrauktība, apstāklis (ja tas ir atbilstoši), ka tai ir pastāvīgs darbs, un tās nodoms, kas izriet no visiem apstākļiem"[13].

32. Tagad šie kritēriji, kā minēts Regulas Nr. 987/2009 preambulas 12. apsvērumā, ir atspoguļoti šīs regulas 11. pantā[14]. Kā būtībā apgalvoja Grieķijas un Nīderlandes valdības un Komisija, šajā tiesību normā, lai gan tā attiecas uz domstarpībām starp divu vai vairāku dalībvalstu kompetentajām iestādēm un tāpēc nav tieši piemērojama pamatlietā, ir ietverts lietderīgs saraksts, kurā kodificēti būtiski apdrošinātās personas dzīvesvietas noteikšanas kritēriji. Piekrītu *I*, Nīderlandes valdībai un Komisijai, ka šis saraksts nav galīgs[15], un *I* un Komisijai, ka 11. panta 1. punktā paredzētajiem kritērijiem nav noteikta hierarhija. Patiesi, ir ārkārtīgi svarīgi paturēt prātā, ka lietā *Swaddling* Tiesa paskaidroja, ka "uzturēšanās ilgumu dalībvalstī [..] nevar uzskatīt par būtisku dzīvesvietas jēdziena elementu"[16].

33. Turklāt ir lietderīgi atzīmēt, ka Regulas Nr. 883/2004 11. panta 3. punkta a)–d) apakšpunktos ir paredzēti daži konkrēti situāciju piemēri, kuros ir runa par saitēm ar dalībvalsti, kas ļauj šai dalībvalstij piemērot apdrošinātajai personai savus tiesību aktus. Visizplatītākās situācijas ir nodarbinātība un bezdarbs dalībvalstī. Lai arī šīm sevišķajām sakaru formām, kas regulētas šīs regulas 12.–16. panta īpašajos noteikumos, ir prioritāte pār vispārīgāko dzīvesvietas kritēriju[17], tās tāpat var vienkārši uzskatīt par šī jēdziena īpašām izpausmēm. Tādējādi tās ir domātas vienīgi, lai uzsvērtu faktu, ka attiecīgās dalībvalsts sociālā nodrošinājuma tiesību aktu piemērošanas priekšnoteikums ir īpašas saites – dzīvesvieta vai kas cits – ar šo dalībvalsti.

11 — Skat. 1977. gada 17. februāra spriedumu lietā 76/76 *Di Paolo* (*Recueil*, 315. lpp., 17. un 19. punkts); skat. arī 1992. gada 8. jūlija spriedumu lietā C-102/91 *Knoch* (*Recueil*, I-4341. lpp., 21. un 22. punkts).

12 — Skat. 2013. gada 16. maija spriedumu lietā C-589/10 *Wencel* (48. un 51. punkts).

13 — 1999. gada 25. februāra spriedums lietā C-90/97 *Swaddling* (*Recueil*, I-1075. lpp., 29. punkts).

14 — Preambulas 12. apsvēruma teksts ir šāds: "Vairāki pasākumi un procedūras, kas paredzēti šajā regulā, ir vērsti uz to, lai padarītu pārredzamākus kritērijus, kas dalībvalstu iestādēm jāpiemēro saskaņā ar [Regulu Nr. 883/2004]. Šādi pasākumi un procedūras izriet no [Tiesas] prakses un administratīvās komisijas lēmumiem, kā arī no vairāk nekā 30. gadu pieredzes sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšanas piemērošanā saistībā ar Līgumā paredzētajām pamatbrīvībām." Skat. arī spriedumu lietā *Wencel*, 50. punkts.

15 — Tas izriet no Regulas Nr. 987/2009 11. panta 1. punkta tekstā izmantotajiem vārdiem "[..] kas vajadzības gadījumā var ietvert", kā arī no Tiesas lietā *Swaddling* izmantotā vārda "it īpaši".

16 — Skat. spriedumu lietā *Swaddling*, 30. punkts.

17 — Skat. Regulas Nr. 883/2004 11. panta 3. punkta e) apakšpunktu.

34. Visbeidzot varbūt ir saprātīgi neignorēt faktu, ka virkne lietu par "dzīvesvietas" jēdzienu sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšanas izpratnē attiecas uz jautājumu, vai apdrošinātā persona, ciktāl tā vēlējas saņemt negribīgās dalībvalsts pabalstu, ir *ieguvusi* rezidenta statusu [18]. Tomēr šī lieta, šķiet, attiecas uz pretēju situāciju: kādos apstākļos apdrošināta persona var *zaudēt* šo statusu un atbilstošos pabalstus [19]?

35. Pēc mēģinājuma rezumēt tiesību aktus par "dzīvesvietas" jēdzienu tagad, ņemot vērā lietas īpatnības, tuvāk aplūkošu jēdzienu "uzturēšanās".

C – *Jēdziens "uzturēšanās" saskaņā ar Regulu Nr. 883/2004*

36. Līdz šim, cik man zināms, Tiesa nav skaidrojusi Regulā Nr. 883/2004 paredzēto "uzturēšanās" jēdzienu. Tāpēc piedāvāšu šādus komentārus.

37. Atbilstoši Regulas Nr. 883/2004 1. panta k) punktam "uzturēšanās" nozīmē atrašanos pagaidu dzīvesvietā.

38. "Uzturēšanās" definīcija atbilstoši Regulas Nr. 883/2004 1. panta k) punktam angļu valodas versijā norāda uz "dzīvesvietas" jēdzienu, lai gan tā ir kvalificēta kā "pagaidu". Šajā ziņā tā ir riņķveida definīcija, no kuras nav lielas jēgas. Tomēr šādi tā norāda, ka, pretēji Īrijas valdības nostājai, divus jēdzienus nevar aplūkot pilnīgi neatkarīgi vienu no otra.

39. Attiecībā uz jēdziena "uzturēšanās" pareizu interpretāciju ir tikuši izvirzīti daži viedokļi.

40. Brīdinot par nepareizu Regulas Nr. 883/2004 19. un 20. panta interpretāciju, Īrijas valdība argumentē, ka vārdam "pagaidu" jēdziena "uzturēšanās" definīcijā būtu jāpiešķir tā parastā nozīme – "ilgst ierobežotu laika posmu, nav pastāvīgs". Turklāt Īrijas valdība apgalvo, ka "uzturēšanās" nav parasta vai pastāvīga un ka citas Regulas Nr. 883/2004 valodu versijas pamato viedokli, ka uzturēšanās ietver citas dalībvalsts apmeklējumu (kā, piemēram, franču valodas versija, kurā tiek izmantots vārds "séjour"). Savukārt *HSE* norāda, ka viena no "uzturēties" parastajām nozīmēm ir "dzīvot kaut kur īslaicīgi kā apmeklētājam vai viesim" un *I* uzturēšanos Vācijā raksturot kā pagaidu būtu šīs nozīmes pārkāpums.

41. Šajā ziņā, pirmkārt, piebilstu, kā norādīts iepriekš 37. punktā, ka "uzturēšanās" Regulas Nr. 883/2004 angļu valodas versijā ir definēta kā atrašanās pagaidu dzīvesvietā. Tā kā savukārt "dzīvesvieta" ir definēta kā vieta, kurā persona pastāvīgi dzīvo, "pagaidu dzīvesvietu" var salīdzinoši viegli interpretēt kā vietu, kurā persona dzīvo īslaicīgi. Attiecīgi, ja ņem vērā, ka Tiesa vienmēr "dzīvesvietu" ir pielīdzinājusi personas interešu parastajam centram, tad varētu saprast, ka ar "uzturēšanās" vietu ir domāts personas interešu pagaidu centrs.

18 — Lieta *Swaddling* bija par Apvienotās Karalistes pilsoni, kurš aptuveni 13 gadus bija strādājis Francijā – kurus pārtrauca 6 mēnešu laikposms Apvienotajā Karalistē –, pēc kuriem viņš atgriezās Apvienotajā Karalistē un tajā pašā mēnesī iesniedza pieteikumu par ienākumu pabalsta saņemšanu. *R. Swaddling* nodoms dzīvot Apvienotajā Karalistē netika apšaubīts, taču prasība par būtisku uzturēšanās laikposmu pirms pieteikšanās ienākumu pabalstam bija domstarpību pamats (skat. šī sprieduma 27. punktu). Lietā *Knoch*, kas attiecās uz Vācijas iestāžu atteikumu piešķirt bezdarbnieka pabalstu, *D. Knoch* bija dzīvojusi un lielākoties strādājusi Apvienotajā Karalistē laikposmu, kas pārsniedz nedaudz vairāk nekā divus gadus un ko pārtrauca vienīgi īsas uzturēšanās vasarā Vācijā. Lieta C-503/09 *Stewart* (2011. gada 21. jūlija spriedums, Krājums, I-6497. lpp.) bija par atteikumu Apvienotās Karalistes pilsonim, kuram ir Dauna sindroms un kurš aptuveni 11 gadus bija dzīvojis Spānijā, piešķirt īstermiņa darbnespējas pabalstu jauniešiem, tostarp tāpēc, ka Spānijā bija viņa pastāvīgā dzīvesvieta (tas netika apstrīdēts). Tādējādi šīs lietas attiecās drīzāk uz tiesību uz pabalstu iegūšanu nekā saglabāšanu.

19 — Turpretī šajā lietā, protams, rodas arī jautājums, no kura brīža apdrošinātā persona vairs ne tikai uzturas citā dalībvalstī. Lietā C-145/03 *Keller* (2005. gada 12. aprīļa spriedums, Krājums, I-2529. lpp.), kuru minēja iesniedzējtiesa, uzturēšanās ārvalstīs, kuras laikā *A. Keller*, kas cieta no ļaundabīga audzēja, saņēma neatliekamu ārstēšanu, šķiet, ilga ne vairāk kā 8 mēnešus.

42. Otrkārt, ņemot vērā to pašu loģiku, kas ir iepriekš 30. un 38. punktā izklāstīto argumentu virknes pamatā, manuprāt, pastāv strukturāla saikne starp jēdzienu "uzturēšanās" un jēdzienu "dzīvesvieta", kurā uzturēšanās paredz, ka kaut kur citur ir dzīvesvieta. Līdz ar to kritērijam, kas izmantots, lai noteiktu, ka konkrēta vieta ir apdrošinātās personas dzīvesvieta, ir tā negatīvā ietekme, kas izslēdz iespēju, ka tā varētu būt uzturēšanās vieta.

43. Treškārt un vēl jo svarīgāk, vārda "pagaidu" lietošana raksturo "uzturēšanās" jēdzienu. "Pagaidu" nenozīmē "konstants", bet drīzāk "pārejošs". Tāpēc "pagaidu" nenozīmē noteiktu ilgumu. Tādējādi piekrītu Komisijai, ka nedz Regulas Nr. 883/2004 19. pantā, nedz tās 20. pantā nav paredzēts īpašs uzturēšanās ilguma laika ierobežojums. Citiem vārdiem, uzturēšanās obligāti nenozīmē neilgu apmeklējumu.

44. Turklāt, ja argumentācijas labad tiktu pieņemts, ka vārds "séjour" franču valodā nozīmē īsu apmeklējumu, pietiktu norādīt, ka dažādu valodu versijas skaidri nenorāda Īrijas valdības un *HSE* ierosinātajā virzienā [20]. Tieši pretēji, Īrijas valdības un *HSE* sniegtā argumentācija, kā tiks izskaidrots nākamajos divos punktos, ir pretēja Regulas Nr. 883/2004 sistēmiskajai interpretācijai.

45. Kā ir pareizi norādījis *I*, saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 (ar grozījumiem) 1. panta va) punkta i) apakšpunktā – tiesību normā, kas piemērojama III sadaļas 1. nodaļai, kurā ir atrodams šīs regulas 19. un 20. pants, – paredzēto definīciju jēdziens "pabalsti natūrā", kas ir minēti gan 19. panta 1. punktā, gan 20. panta 1. un 2. punktā, ietver ilgtermiņa aprūpes pabalstus natūrā [21]. Tādējādi pati Regulas Nr. 883/2004 struktūra ir balstīta uz pieņēmumu, ka apdrošinātā persona var uzturēties un saņemt pabalstus natūrā citā dalībvalstī ilgāku laika posmu.

46. Turklāt ir lietderīgi precizēt, ka pēc Regulas Nr. 1408/71, kuras 22. panta 1. punkta i) punktā sākotnēji bija ietverta piebilde, ka "kompetentās valsts tiesību akti [..] reglamentē laika posma ilgumu, kurā tiek nodrošināti šie pabalsti", pārskatīšanas šī piebilde vairs nav atspoguļota nedz Regulas Nr. 883/2004 19. pantā, nedz tās 20. pantā. Tik tiešām, ja to pretstata jaunajai "pabalstu natūrā" definīcijai saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 1. panta va) punkta i) apakšpunktu, rodas jautājums, vai dalībvalstis var vienpusēji ierobežot pabalstu natūrā nodrošināšanas ilgumu [22].

47. Tādēļ Īrijas valdība joprojām apgalvo, ka "uzturēšanās" jēdziena teleoloģiska interpretācija neļauj secināt, ka *I* Vācijā tikai uzturas. Šī valdība apgalvo, ka nedz saskaņā ar Līgumiem, nedz saskaņā ar Regulu Nr. 883/2004 personai nav dotas tiesības izvēlēties sociālā nodrošinājuma sistēmu, kuras dalībniece tā ir. Tās skatījumā šī regula ir saskaņošanas tiesību akts, kas domāts, lai nodrošinātu, ka uz attiecīgo personu attiecas tikai viena sistēma. Īrijas valdība uzskata, ka gadījumā, ja *I* būtu tiesības uz izdevumu segšanu no Vācijas sistēmas, konkurējošās tiesības palikt par Īrijas sistēmas dalībnieku būtu pretrunā pašam sistēmas mērķim. Konstatējot, ka *I* Vācijā "uzturas", varētu apgalvot, ka tā rezultātā uz viņu neattiecas Vācijas sociālā nodrošinājuma sistēma; tas Īrijas valdības skatījumā būtu pretrunā pašas regulas mērķim.

48. Pirms pilnībā pievēršos Īrijas valdības viedoklim par jēdziena "uzturēšanās" teleoloģisko interpretāciju, mazliet vairāk uzmanības vajadzētu veltīt tās argumentam, ka *I* ir tiesības pievienoties Vācijas sociālā nodrošinājuma sistēmai.

20 — Tik tiešām, īss acu uzmetiens atšķirīgajiem vārda "uzturēšanās" tulkojumiem dažās oficiālajās valodās (vācu: "Aufenthalt"; dāņu: "ophold"; spāņu: "estancia"; somu: "oleskelulla"; itāļu: "dimora"; portugāļu: "estada"; holandiešu: "verblijfplaats"; rumāņu: "ședere"; zviedru: "vistelse") skaidri nenorāda, ka tas ietver neilgu [uzturēšanos].

21 — Šīs normas teksts ir šāds: ""Pabalsti natūrā" ir: [..] III sadaļas 1. nodaļā (slimības pabalsti, maternitātes un līdzvērtīgi paternitātes pabalsti) – pabalsti natūrā, kas paredzēti saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem, lai nodrošinātu, darītu pieejamus, apmaksātu tieši vai atmaksātu medicīniskās aprūpes izmaksas un ar šo aprūpi saistītos produktus un pakalpojumus. *Šeit iekļauti ilgtermiņa aprūpes pabalsti natūrā*" (izcēlums mans). Šī definīcija tika iekļauta Regulā Nr. 988/2009. Šī grozījuma cēlonis katrā ziņā no šīs regulas apsvērumiem vai tās *travaux préparatoires* neizriet.

22 — Tāpēc saprotu Tiesas spriedumā lietā *Keller*, 51. punkts, uzsvērto, ka dalībvalstis var brīvi ierobežot uzturēšanās dalībvalsts kompetentās izstādes izsniegtās atļaujas derīgumu tādējādi, ka šī ierobežošana attiecas tikai uz laikposmu, kurā apdrošinātā persona var atsaukties uz tādu atļauju, lai saņemtu pabalstus natūrā no uzturēšanās dalībvalsts, taču ne uz pabalstu nodrošināšanas faktisko ilgumu.

49. Patiesi, gan Īrijas valdība, gan *HSE* apgalvo, ka, lai gan ir *High Court* viedoklis, ka "šī lieta atrodas [Regulas Nr. 883/2004 19. un 20. panta] nepilnību vidū", nepastāv risks, ka būtu kāda regulējuma nepilnība *I* izdevumu segšanā. Savukārt *HSE* norāda, ka "Vācijas iestādes segs [*I*] veselības aprūpes izdevumus, ja viņš būs pievienojies to sistēmai", un ka, "ciktāl ir zināms *HSE*, attiecīgās Vācijas iestādes piekrita, ka [*I*] pievienojas to sistēmai savas veselības aprūpes nolūkos". Ņemot vērā pirmo piezīmi, Īrijas valdība norāda, ka "[*I*] tiks atļauts reģistrēties Vācijas sistēmā, ja viņš sadarbosies un pieteiksies tādu izdevumu segšanai", un ka turklāt "[*I*] ir tiesības reģistrēties Vācijas sistēmā".

50. Neatkarīgi no tā, ka Vācijas valdība nav apstiprinājusi nevienu no šiem apgalvojumiem, Īrijas valdības un *HSE* viedoklis zināmā mērā ir pareizs. Kā norādīs iepriekš, nevienam nevar būt vairākas dzīvesvietas vienlaicīgi sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšanas mērķiem. Ja *I* nav Īrijas iedzīvotājs, tad viņu Regulas Nr. 883/2004 izpratnē var uzskatīt par Vācijas iedzīvotāju. Ja viņa interešu centrs atrodas Vācijā, viņš var Vācijas kompetentajās iestādēs iesniegt pieteikumu par pievienošanos sociālā nodrošinājuma sistēmai Vācijā atbilstoši Regulas Nr. 987/2009 3. panta 2. punktā [23] noteiktajai procedūrai.

51. Taču tas acīmredzami neatbilst *I* vēlmei un šķiet, ka Īrijas valdības un *HSE* apsvērumos pavisam apzināti netiek ņemts vērā galvenais. Tiesas pieprasītā informācija tieši skar jautājumu, vai par personu *I* situācijā joprojām var teikt, ka tā tikai uzturas ārstēšanās dalībvalstī, un vai tāpēc sākotnējās dzīvesvietas dalībvalstij vai tomēr ārstēšanās dalībvalstij ir jāmaksā par (iespējams, dārgas) ārstēšanās, kas tādai personai kā *I* ir nepieciešama, turpināšanu.

52. Tāpat Īrijas valdība pareizi norādīja, ka Regulas Nr. 987/2009 3. panta 2. punktā tiek prasīta apdrošinātās personas sadarbība ar attiecīgo kompetento iestādi, lai tā var noteikt šai personai piemērojamos tiesību aktus, taču šāds pienākums *vice versa* saskaņā ar šīs regulas 3. panta 4. punktu ir arī attiecīgajai personai [24].

53. Turklāt, ja kompetentā iestāde vēlas ierobežot vai atteikt personai maksājamos pabalstus saskaņā ar tās tiesību aktiem, ņemot vērā to, ka persona ir pārcēlusi dzīvesvietu uz citu dalībvalsti, man šķiet, ka – saskaņā ar Regulas Nr. 987/2009 3. panta 4. punkta beigu daļu, to lasot kopā ar tās 11. panta 1. punktu, un vispārīgāk saskaņā ar tās 20. pantu [25] un lojālas sadarbības principu, kas ir nostiprināts LES 4. panta 3. punktā, – tāds sadarbības pienākums rodas arī citu iesaistīto dalībvalstu iestādēm [26]. Jādod iespēja šīm iestādēm paskaidrot, vai tās piekrīt konstatējumam, kas attiecīgā persona ir mainījusi dzīvesvietu, jo tāds konstatējums acīmredzami varētu tās ietekmēt finansiāli. Pretējs viedoklis atņemtu Regulas Nr. 987/2009 11. panta 1. punktam tā efektivitāti, kas tieši domāta, lai atrisinātu viedokļu par personas dzīvesvietu nesaskaņu divu vai vairāku dalībvalstu iestāžu vidū.

23 — Šajā normā ir noteikts, ka "personām, uz kurām attiecas [Regula Nr. 883/2004], ir pienākums pārsūtīt attiecīgajai iestādei informāciju, dokumentus vai apstiprinošus pierādījumus, kas vajadzīgi, lai noteiktu viņu vai viņu ģimenes stāvokli, lai noteiktu vai uzturētu viņu tiesības un pienākumus un lai noteiktu piemērojamos tiesību aktus un viņu pienākumus saskaņā ar tiem".

24 — Saskaņā ar šo tiesību normu, "ciktāl tas ir vajadzīgs [Regulas Nr. 883/2004] un [Regulas Nr. 987/2009] piemērošanai, attiecīgās iestādes pārsūta informāciju un izsniedz dokumentus attiecīgajām personām bez kavēšanās un jebkurā gadījumā nepārsniedzot termiņus, kas noteikti attiecīgās dalībvalsts tiesību aktos. Attiecīgā iestāde informē pieprasītāju, kas dzīvo vai uzturas citā dalībvalstī, par tās lēmumu vai nu tieši, vai ar sadarbības struktūras starpniecību, kas atrodas dzīvesvietas vai uzturēšanās dalībvalstī. Atsakot pabalstus, tā norāda arī uz atteikuma iemesliem, pārsūdzības iespējām un pieļaujamiem pārsūdzības termiņiem. Šā lēmuma kopiju nosūta citām iesaistītajām iestādēm".

25 — Šī tiesību normas nosaukums ir "Iestāžu sadarbība".

26 — Skat. attiecībā uz līdzīgu situāciju kā šajā lietā 2003. gada 25. februāra spriedumu lietā C-326/00 *IKA* (*Recueil*, I-1703. lpp., 51. un 52. punkts). Šī lieta bija par Grieķijā dzīvojošu pensionāru, kuram bija hroniska sirds slimība. Uzturoties Vācijā, pensionārs, kurš pirms tam bija saņēmis E 111 veidlapu (tās derīgums bija ierobežots uz aptuveni pusotru mēnesi), bija spiests saņemt ārstēšanu. Vācijas uzturēšanās vietas iestāde pieprasīja Grieķijas iestādei izdot E 112 veidlapu, kas to atteica.

54. Šajā ziņā nevaru nepieminēt, ka, izņemot atsevišķu abpusēju saraksti starp *HSE* un Komisiju, lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu nav nekādas informācijas par vienošanos starp Īrijas un Vācijas iestādēm [27]. Tādēļ nesaprotu, kā apgalvojums, ka *I* nav sadarbojies ar attiecīgo iestādi(-ēm), būtu atbrīvojis Īrijas iestādes no to atbilstošā pienākuma sadarboties ar saviem Vācijas kolēģiem [28].

55. Tāpēc Īrijas valdības un *HSE* izvirzīto argumentu par Vācijas iestāžu gatavību iekļaut *I* savā sociālā nodrošinājuma sistēmā un uzņemties finansiālo atbildību par viņa ārstēšanu nevajadzētu pieņemt.

56. Tagad atgriežos pie Regulas Nr. 883/2004 mērķa, par kuru man ir bijusi izdevība citos [secinājumos] [29] izklāstīt, ka šajā regulā koordinētas dalībvalstīs esošās sociālā nodrošinājuma sistēmas. Ar to tiek lūkots sasniegt LESD 48. pantā noteikto mērķi, novēršot negatīvās sekas, kas darba ņēmēju pārvietošanās brīvības īstenošanas rezultātā varētu rasties darba ņēmējiem un viņu ģimenēm, saņemot sociālā nodrošinājuma pabalstus [30]. Taču atbilstoši preambulas 4. apsvērumam [31] ar Regulu Nr. 883/2004 turklāt nav izveidota kopēja sociālā nodrošinājuma sistēma, bet gan tiek ļauts pastāvēt dažādām valstu sociālā nodrošinājuma sistēmām, un tās vienīgais mērķis ir nodrošināt šo sistēmu koordinēšanu. Saskaņā ar 11. panta 1. punktu personas, uz kurām attiecas šī regula, "ir pakļautas tikai vienas dalībvalsts tiesību aktiem", ko nosaka saskaņā ar II sadaļas noteikumiem [32]. Tādējādi tā ļauj turpināt pastāvēt dažādām sistēmām, kuras ir pamats atsevišķiem prasījumiem pret dažādām iestādēm, kurās pieteicējam ir tiesības vērsties vai nu saskaņā tikai ar valsts tiesībām, vai arī saskaņā ar valsts tiesībām, kuras vajadzības gadījumā papildinātas ar ES tiesībām [33].

57. Tādējādi ar Regulu Nr. 883/2004 izveidotā koordinēšanas mehānisma mērķis ir noteikt, ka galu galā viena dalībvalsts ir atbildīga par apdrošināto personu prasījumiem. Un otrādi, šai regulai ir papildu mērķis novērst to, ka apdrošinātās personas prasa atbildību no citām dalībvalstīm, ja šajā ziņā nav tiešu tiesību. No monetārā skatpunkta Regula Nr. 883/2004 ir domāta, kaut arī netieši, lai noteiktu dalībvalstu vidū finansiālās solidaritātes principa robežas.

58. Tāpēc šķiet, ka ar Regulu Nr. 883/2004 izveidotā sistēma ir mēģinājums atrisināt dabiskās saspīlējuma attiecības starp, no vienas puses, nepieciešamību atvieglot pabalstu piešķiršanu apdrošinātam personām, kas ir īstenojušas savas brīvas pārvietošanās tiesības, un, no otras puses, vajadzību aizsargāt to dalībvalstu budžetu, kuras nav atbildīgas par šādām apdrošinātam personām saskaņā ar valsts vai ES sociālā nodrošinājuma tiesību aktiem.

27 — Informācija, kas ietverta Tiesai pārsūtītajos valsts lietas materiālos, tomēr ietver dažas norādes par saziņu starp *HSE* un Vācijas kompetento iestādei. Patiešām, šķiet, ka *HSE* sazinājās tostarp ar *Deutsche Verbindungsstelle Krankenversicherung – Ausland* (Vācijas veselības apdrošināšanas iestāde saziņai ar ārvalstīm) 2011. gada 14. septembrī vai ap šo datumu par iespēju *I* nomainīt E 112 veidlapu pret E 106 veidlapu (tagad S1 veidlapa), taču neveiksmīgi.

28 — Īrijas valdība tiesas sēdē paziņoja, ka iemesls, kāpēc netika piemērota Regulas Nr. 987/2009 11. panta 1. punktā paredzētā procedūra, bija tas, ka *HSE* un Vācijas kompetentajai iestādei nebija "viedokļu nesaskaņas". Taču neredzu, kā tas ietekmē sadarbības pienākumu, kas ir saistošs dzīvesvietas dalībvalsts kompetentajai iestādei, ja, lai gan ir citas dalībvalsts iestādes formāla viedokļa neesamība, pirmā minētā iestāde tomēr pārtrauc segt izdevumus, jo tās skatījumā dzīvesvieta ir pārcelta uz šo otru dalībvalsti. Kas attiecas uz *I* pienākumu sadarboties ar *HSE*, viņu pārstāvošais advokāts apgalvoja, ka *I* bija piedāvājis, lai *HSE* iecelts ārsts veic medicīnisko ekspertīzi, ja tā, ņemot vērā viņa veselības stāvokli, tiks veikta Vācijā.

29 — Skat. manus secinājumus lietā C-140/12 *Brey* (2013. gada 19. septembra spriedums, 46. un 51.–53. punkts).

30 — Skat. Tiesas spriedumu lietā *Brey*, 51. punkts.

31 — Preambulas 4. apsvērumā ir teikts, ka "jāievēro valstu sociālās nodrošināšanas tiesību aktu īpatnības un jāizstrādā vienīgi koordinācijas sistēma".

32 — Skat. arī Regulas Nr. 883/2004 preambulas 15. apsvērumu, kurā paredzēts, ka "uz personām, kas pārvietojas Kopienā, jāattiecina tikai vienas dalībvalsts sociālās nodrošināšanas shēma, lai novērstu valstu piemērojamo tiesību aktu noteikumu pārklāšanos un sarežģījumus, kas var rasties tās rezultātā".

33 — Skat. spriedumu lietā *Brey*, 43. punkts.

59. Tāpēc nav gluži pareizi apgalvot, kā apgalvo Īrijas valdība, ka ar Regulu Nr. 883/2004 personai nebūt nav piešķirtas tiesības izvēlēties sociālā nodrošinājuma sistēmu, kurai tā vēlas pievienoties. Patiesi, atbilstoši personu brīvas pārvietošanās pamatprincipam, kuru veicināt ir šīs regulas mērķis, vieta, kurā personai ir parastā dzīvesvieta, vispirms lielā mērā ir ļoti personīgas izvēles rezultāts. Šī izvēle var būt, piemēram, dzīvot un strādāt citā dalībvalstī tāpat kā šīs valsts pilsoņiem vai arī to nedarīt.

60. Tāpat neparedzamās ārkārtas medicīniskās situācijās nevar jēgpilni runāt par "izvēli", un situāciju, kurā persona ir spiesta ārstēties citā dalībvalstī, nevar salīdzināt ar situāciju, kurā personai ir bijusi iespēja to darīt brīvprātīgi. Tik tiešām atbilstoši lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu – kurš attiecībā uz lietas faktiem Tiesai ir vienīgais atskaites punkts – nevar būt šaubu, ka *I* šajā ziņā nav izvēles. Iesniedzējtiesa uzsver, ka *I* ir bijis smagi slims 11 gadus nopietna veselības stāvokļa dēļ, kurš pirmoreiz parādījās, kad viņš bija atvaļinājumā Vācijā, un ka tagad viņš ir faktiski spiests viņa akūtā slimības stāvokļa un medicīniskās aprūpes speciālistu piemērotā tuvuma dēļ fiziski palikt Vācijā.

61. Tāpēc nepiekrītu Īrijas valdībai, ka Regulas Nr. 883/2004 teleoloģiska interpretācija liek secināt, ka persona *I* stāvoklī kaut kādā veidā ir "izvēlējusies" palikt Vācijā un tāpēc tās parastā dzīvesvieta ir Vācijā. Patiešām, fakts, ka *HSE* nepārtraukti ir izsniegusi E 112 veidlapas viņa ārstēšanai, runā pats par sevi[34]. Katrā ziņā, izvērtējot jautājumu, vai *I* var izvēlēties dzīvesvietu, jāņem vērā viņa *pašreizējais* veselības stāvoklis, kas neapstrīdami gadu garumā ir pasliktinājies.

62. Galvenais arguments, atbalstot viedokli, ka vairs nav tā, ka *I* tikai uzturas Vācijā Regulas Nr. 883/2004 19. un 20. panta izpratnē, ir tas, ka viņš tur ir dzīvojis vairāk nekā 11 gadus. Patiesi, Nīderlandes valdība, kuru šajā jautājumā būtībā atbalsta Īrijas valdība un *HSE*, apgalvo, ka ilgam laika posmam citā dalībvalstī ir būtiska nozīme dzīvesvietas noteikšanā.

63. Es tam nepiekrītu. Šis viedoklis būtībā ir pretrunā iepriekš minētajai judikatūrai spriedumā lietā *Swaddling*[35], kā arī citos, līdzīgos spriedumos[36].

64. Tik tiešām, manuprāt, vienīgi fakts, ka apdrošināta persona ir palikusi citā dalībvalstī, lai saņemtu ārstēšanu laika posmā, ko var raksturot kā ilgu (vai pat ļoti ilgu), pats par sevi nav pietiekams, lai apstiprinātu vai noliegtu parasto dzīvesvietu. Tomēr tāds uzturēšanās ilgums tieši personas vēlmes dēļ atveseļoties no slimības un atgriezties *mājās* automātiski nenozīmē, ka viņa interešu pagaidu centrs ir pārvērsts par viņa interešu parasto centru[37].

65. Šo viedokli, šķiet, pamato Regulas Nr. 987/2009 25. panta A daļas 3. punkts[38]. Šīs tiesību normas loģiskais pamats, šķiet, apstiprina, ka apdrošināto personu, kurai uzturēšanās laikā citā dalībvalstī steidzami nepieciešama ārstēšana, nevar piespiest pārtraukt šo ārstēšanu, lai atgrieztos dzīvesvietas valstī un tur sameklētu līdzīgu ārstēšanu, ja vien tas nebūtu ieteicams medicīnisku apsvērumu dēļ.

34 — Kā tiesas sēde norādīja Komisija, fakts, ka šīs veidlapas varēja tikt izdotas, kā apgalvo Īrijas valdība, līdzcietības apsvērumu dēļ, nekādi negroza faktu, ka tās *tika* izdotas, radot visas no tā izrietošās sekas.

35 — Minēts iepriekš 31. punktā.

36 — Šajā ziņā skat. spriedumu lietā *Knoch*, 26. un 27. punkts un tajā minētā judikatūra, kurā Tiesa par Regulas Nr. 1408/71 71. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punktu (kas koordinēja bezdarbnieka pabalstu piešķiršanu) lēma, ka "attiecībā uz dzīvesvietas jēdzienu, uz ko šajā tiesību normā ir atsauce, prombūtnes ilguma kritērijam nav precīzas definīcijas un [..] tas nav vienīgais kritērijs", un ka turklāt "nevienā Regulas Nr. 1408/71 normā nav noteiks termiņš, kuru pārsniedzot 71. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) punkts vairs nevar tikt piemērots".

37 — Atbilstoši informācijai Tiesai pārsūtītajos valsts lietas materiālos, šķiet, ka *I* ir mēģinājis atgriezties atpakaļ Īrijā un šajā saistībā tostarp ir meklējis *HSE* atbalstu, bet veltīgi. To tiesas sēdē minēja arī *I* advokāts, taču šo jautājumu *HSE* nekomentēja.

38 — 25. panta A daļas 3. punkta teksts ir šāds: "[Regulas Nr. 883/2004] 19. panta 1. punktā minētie pabalsti natūrā attiecas uz pabalstiem natūrā, kas ir piešķirti uzturēšanās dalībvalstī saskaņā ar tās tiesību aktiem un kas kļūst vajadzīgi medicīnisku iemeslu dēļ, lai apdrošinātā persona nebūtu spiesta pirms tā termiņa beigām, ko tā paredzējusi pavadīt attiecīgajā valstī, atgriezties kompetentajā dalībvalstī, lai tur saņemtu vajadzīgo veselības aprūpi."

Proti, Tiesa ir spriedusi, ka, pat ja ir iespējams, ka ārstēšana, kas bija nepieciešama apdrošinātās personas veselības stāvokļa attīstības dēļ pagaidu uzturēšanās laikā citā dalībvalstī, ir saistīta ar hronisku slimību un tāpēc ar pastāvīgu vai ilgstošu slimību, ar to nepietiek, lai liegtu tai šo ārstēšanu [39].

66. Šī paša iemesla dēļ man šķiet pretrunīgs tas, ka Regulas Nr. 987/2009 11. panta 2. punktā apdrošinātas personas nodoms ir šķietami kvalificēts zemākā pakāpē nekā 11. panta 1. punktā uzskaitītie objektīvie kritēriji. No šīs pēdējas minētās tiesību normas, šķiet, izriet, ka apdrošinātās personas nodoms ir būtisks tikai tad, ja nevar noteikt dzīvesvietu uz 11. panta 1. punktā uzskaitīto kritēriju pamata. Jāatzīst, ka šīs regulas mērķis ir kodificēt tostarp Tiesas judikatūru par būtiskajiem kritērijiem parastās dzīvesvietas jautājumā. Taču uzskatu, ka ar Tiesas judikatūru spriedumā lietā *Swaddling* [40] nav izveidota dažādu vērā ņemamu kritēriju hierarhija un ka tās apsvērumi nav jāsaprot tādējādi, ka nodomam, pat ja to apstiprina apstākļi, ir mazāka vērtība nekā citiem būtiskajiem kritērijiem. Patiesi, personas interešu centram jābūt balstītam uz visas par būtiskajiem faktiem pieejamās informācijas vispārēju vērtējumu, kā savos rakstveida apsvērumos atzīst arī Komisija.

67. Katrā ziņā, kā minēju iepriekš 32. punktā, Regulas Nr. 987/2009 11. pants šajā lietā tieši nav piemērojams. Tāpēc apstāklim, ka šī regula nodomu, iespējams, kvalificē kā otršķirīgu kritēriju, nav nozīmes, izvērtējot jautājumu par *I* interešu centra atrašanās vietu.

68. Vēlos arī norādīt uz to, ka Tiesa ir spriedusi, ka nekas Regulā Nr. 1408/71 neliek pieņemt, ka invaliditātes naudas pabalstu izmaksa var tikt pārtraukta, ja saņēmējs dzīvo citā dalībvalstī, nevis tur, kur atrodas par izmaksu atbildīgā iestāde [41]. Nesaskatu iemeslu, kāpēc lai attiecībā uz pabalstu natūrā nodrošināšanu – kas izpaužas kā ārstēšana, kuras mērķis ir atvieglot personas ar līdzīgu veselības stāvokli, kāds ir *I*, [ciešanas], – būtu citāds viedoklis nekā attiecībā uz naudas pabalstiem [42]. Tāpēc, ja dalībvalstij pat nav tiesību pārtraukt šādu pabalstu izmaksu, jo attiecīgā persona faktiski dzīvo ārvalstīs, tad vēl jo grūtāk ir atzīt, ka tai būtu tādas tiesības strīdīgas dzīvesvietas gadījumā.

69. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uzskatu par neiespējamu noteikt zelta likumu, precīzi cik ilgam ir jābūt citā dalībvalstī pavadītajam laikam, lai "uzturēšanās" kļūtu par "dzīvesvietu". Tomēr vēlos piebilst, ka tāds nozīmīgs juridisks notikums nevar iestāties spontāni un nejauši. Patiesi, ir svarīgi atcerēties, kā atzina *HSE*, ka "ES veselības jomas tiesību aktu mērķis ir nodrošināt, ka nav nenoregulētu situāciju un ka persona nepaliek bez finansējuma tikai tāpēc, ka atrodas citā dalībvalstī".

70. Tāpēc, izvēršot iepriekš 52. un 53. punkta piezīmēs paustos apsvērumus par iesaistīto pušu pienākumiem, apdrošinātu personu nevar bez iepriekšēja brīdinājuma vienkārši izslēgt no sociālās nodrošinājuma sistēmas, kurai tā līdz tam ir piederējusi. Tas prasītu vai nu, lai šī persona veic pozitīvu pasākumu saistībā ar dzīvesvietas pārcelšanu Eiropas Savienības ietvaros (par šo pārcelšanu jaunā kompetentā iestāde tiktu informēta saskaņā ar Regulas Nr. 987/2009 3. panta 2. punktu), vai vismaz

39 — Skat. spriedumu lietā *IKA*, 41. punkts. Jāatzīst, ka šis spriedums attiecās uz pensionāra situāciju, kuru toreiz regulēja īpašais Regulas Nr. 1408/71 3. panta noteikums, nevis regulas 22. pants. Tomēr no Regulas Nr. 883/2004 izriet, ka normas par pensionāru uzturēšanos citā, nevis dzīvesvietas dalībvalstī kopumā ir tikušas pielīdzinātas citām apdrošinātām personām piemērojamām normām (skat. pēdējās minētās regulas 27. panta 1., 2. un 3. punktu). Turklāt Tiesa ir spriedusi, ka, ja reiz saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 22. panta 1. punkta c) apakšpunktu E 112 veidlapa ir tikusi izdota pabalstu natūrā saņemšanai ārvalstīs – kā *I* situācijā –, šie pabalsti "sedz *visus pasākumus*, kas var nodrošināt efektīvu attiecīgās personas slimības ārstēšanu"; skat. 1978. gada 16. marta spriedumu lietā 117/77 *Pierik* (*Recueil*, 825. lpp., 15. punkts) (mans izcēlums).

40 — Iepriekš minēts 31. punktā.

41 — Skat. 1991. gada 20. jūnija spriedumu lietā C-356/89 *Newton* (*Recueil*, I-3017. lpp., 21. punkts). Skat. arī spriedumu lietā *Stewart*, 62. punkts, kurā Tiesa nenošķīra tiesību uz tāda pabalsta iegūšanu no to saglabāšanas. Šī judikatūra attiecas uz Regulas Nr. 1408/71 10. pantu, nevis uz tās 10.a pantu (tagad – Regulas Nr. 883/2004 70. panta 4. punkts) par īpašajiem, uz iemaksām nebalstītajiem naudas pabalstiem, kuru eksportējamība, protams, ir ierobežota.

42 — Vēlos pievienot, ka *I* saņem neeksportējamu Īrijas naudas pabalstu (darbsnespējas pabalsts), kuram, šķiet, ir līdzīgs mērķis.

savstarpēju vienošanos starp nozīmīgajām vienas vai vairāku dalībvalstu iestādēm, kā iecerēts Regulas Nr. 987/2009 11. panta 1. punktā. Šāda vienošanās nodrošinātu, ka personai ir iespēja apstrīdēt šo viedokli domstarpību gadījumā (kā tas ir šajā lietā) atbilstoši Regulas Nr. 987/2009 3. panta 4. punktam.

71. Nobeigumā uzskatu, ka "uzturēšanās" jēdziens, uz kuru ir norāde Regulā Nr. 883/2004 (piemēram, 1. panta k) punktā, 19. un 20. pantā), ir jāsaprot kā personas interešu pagaidu centrs. Piespiedu uzturēšanās dalībvalstī medicīnisku apsvērumu dēļ – pat ļoti ilgu laiku – pati par sevi nenozīmē, ka ārstēšanās vieta, kas līdz šim bija personas interešu pagaidu centrs, automātiski kļūst par pastāvīgo dzīvesvietu šīs regulas izpratnē.

72. Visi lietas dalībnieki, kas iesniedza apsvērumus Tiesai, bija vienisprātis, ka katrā ziņā *High Court* ir jāpiemēro tiesību akti faktiem un jānosaka *I* dzīvesvieta, pamatojoties uz visu būtisko apstākļu vispārēja vērtējuma pamata, ieskaitot to, vai *I* joprojām ir spiests medicīnisku apsvērumu dēļ palikt Vācijā, lai saņemtu nepieciešamo ārstēšanu. Ņemu vērā to, ka, lai gan ir daudzi apstākļi, kas liecina par pretējo, lūgumā sniegt prejudiciālo iesniedzējtiesa provizoriski uzskatīja, ka uz prejudiciālo jautājumu jāsniedz apstiprinoša atbilde.

IV – Secinājumi

73. Ņemot vērā minētos apsvērumus, iesaku Tiesai uz *High Court* (Īrija) prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulas (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu 1. panta k) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs regulas 19. un 20. panta izpratnē vairāk nekā 11 gadus ilga apdrošinātas personas piespiedu uzturēšanās citā, nevis dzīvesvietas dalībvalstī smagas slimības dēļ, kas pirmo reizi izpaudās, kad šī persona bija atvaļinājumā šajā dalībvalstī, un šī persona sava akūtā veselības stāvokļa un veselības aprūpes speciālistu tuvuma dēļ būtībā ir bijusi spiesta fiziski palikt šajā dalībvalstī šo laika posmu, pati par sevi nenozīmē, ka vairs nevar uzskatīt, ka persona tikai uzturas ārstēšanās dalībvalstī. Iesniedzējtiesai ir jākonstatē šīs personas dzīvesvieta, pamatojoties uz visu būtisko apstākļu vispārēju vērtējumu, tostarp to, vai šī persona joprojām ir spiesta medicīnisku apsvērumu dēļ palikt ārstēšanās dalībvalstī, lai saņemtu nepieciešamo ārstēšanu.